

Investeer in een preventief testbeleid in plaats van het huidige jojo-beleid

Het PVDA-winterplan tegen corona

Ondanks de hoge vaccinatiegraad in ons land heeft de vierde golf van de coronapandemie ons hard geraakt. Opnieuw bleek hoe vlug de verschillende dijken van onze verdediging braken. De contactopsporing moest al eind oktober forfait geven wegens gebrek aan medewerkers. De huisartsen werden overrompeld. De hele testcapaciteit was op een bepaald moment verzadigd. Wie in quarantaine moest, kon niet anders dan vakantiedagen opnemen om geen inkomen te verliezen. Er kwam uiteindelijk politiek paniekvoetbal aan te pas om ervoor te zorgen dat de capaciteit van intensieve zorgen niet overschreden werd.

Zo kan het niet langer. Zeker nu de nieuwe omikronvariant zijn opwachting maakt en er wordt gesproken over een vijfde golf. De regering richt zich op een versnelde derde prik en op de vaccinatie van kinderen, maar vaccinatie alleen gaat ons niet helpen. Dat weten we intussen wel. We moeten nu eindelijk werk maken van een breed preventief beleid om de vijfde golf te voorkomen. Investeren in een aangepast testbeleid is daarbij de sleutel, naast de versterking van de eerste lijn met geïntegreerde contactopsporing, voorkomen van inkomensverlies bij quarantaine en extra handen aan het bed in de ziekenhuizen.

Samenvatting PVDA-winterplan

- 1. Onmiddellijk twee zelftests per persoon voor de eindejaarsfeesten**
- 2. Zelftests en sneltests gratis beschikbaar voor de hele bevolking vanaf januari**
- 3. Veralgemeen preventieve testing in scholen**

Waarom testen?

Momenteel is er een hoge viruscirculatie waarbij velen niet of nauwelijks ziek worden, bijvoorbeeld omdat ze gevaccineerd zijn. Het gaat om asymptomatische infecties of men denkt dat het om een banale verkoudheid gaat. Deze mensen kunnen toch anderen besmetten. Ongeveer een op de

drie mensen met een coronabesmetting heeft geen symptomen. Zonder het zelf te weten zijn zij een gevaar voor hun naasten.

Bovendien zijn mensen coronamoe: quarantaine, contacten beperken, testen op dag 1 of 5 ... Niemand weet nog goed wat er nu wel of niet moet, en het is onvermijdelijk dat de maatregelen nog veel minder goed opgevolgd worden.

In die omstandigheden is er nood aan andere maatregelen. Met een aangepast testbeleid geven we mensen een extra wapen in handen om zichzelf en hun naasten te beschermen. Daarvoor zijn sneltests en zelftests zeer belangrijk. Het doel van deze tests is niet om een diagnose te stellen, maar om te weten of iemand al dan niet besmettelijk is. En daarvoor zijn dergelijke tests dus wel geschikt.

Veralgemening van gratis zelftests en sneltests voor iedereen

Zelftests zijn nu in de handel beschikbaar. Er worden bijna 360.000 zelftests per week verkocht bij de apothekers. Meer dan een vertienvoudiging in vergelijking met tien weken geleden. Ze kosten er vlot 7 à 8 euro per stuk. In supermarkten zijn ze goedkoper, maar ze kosten toch nog altijd 3 à 4 euro. Dat is duur en bovendien is hun plaats in onze coronastrategie vaag. Premier De Croo promoot het gebruik ervan maar het ontbreekt aan een duidelijk kader.

De experts zijn nochtans unisono over het belang van zelftests. Viroloog Steven Van Gucht vindt dat iedereen er altijd enkele in huis zou moeten hebben. Iedereen kan dan een zelftest doen bij de minste symptomen, als men bij iemand op bezoek gaat of als men deelneemt aan evenementen of groepsactiviteiten. Het advies van de GEMS vermeldt sinds vorige maand ook het breed promoten van zelftests als onderdeel van het 'basispakket' aan maatregelen. Dat kan als de overheid die gratis en eenvoudig ter beschikking stelt.¹

In het Verenigd Koninkrijk, bijvoorbeeld, kan iedereen een gratis set krijgen met zeven zelftests. Mensen kunnen die ophalen bij de apotheker of in lokale

openbare diensten zoals bibliotheken. Ze kunnen ook online besteld worden en dan worden ze gratis geleverd.

Als de overheid deze zelftests in grote hoeveelheden via een openbare aanbesteding aankoopt, dan moet dat kunnen voor een prijs van ongeveer 1 euro per stuk. Stel dat iedere volwassene gemiddeld drie zelftests per week nodig heeft, dan zou dat minder dan 30 miljoen euro per week kosten. In het geval we dat tien weken moeten aanhouden om de winter door te komen spreken we over een kost van 300 miljoen euro. Na die periode is de winter voorbij en komen we hopelijk in een rustigere periode van de pandemie.

Dat is veel geld, maar het is een investering in de gezondheid. Dat moet je ook vergelijken met andere kosten die we maken. De totale kost van alle coronamaatregelen in ons land wordt vandaag geschat op 25 à 30 miljard euro. Andere landen, zoals het Verenigd Koninkrijk, bewijzen dat het best haalbaar is om die tests gratis beschikbaar te maken. Bovendien kan de overheid ongetwijfeld de prijzen van de zelftests doen dalen via een openbare aanbesteding, en desnoods met druk op de bedrijven.

Nu onmiddellijk al twee gratis tests beschikbaar maken voor iedereen zou er al kunnen voor zorgen dat we Kerstmis en Nieuwjaar op een veilige manier kunnen vieren. Andere basismaatregelen (afstand, verluchting, etc) blijven nodig, maar de kans op besmetting daalt aanzienlijk.

Aanvullend op de zelftests moeten mensen ook in hun buurt terecht kunnen voor gratis sneltests die worden afgenomen door medisch geschoold personeel. Dat is bijvoorbeeld het geval in Oostenrijk waar zelftests ook gratis zijn. Daarnaast kan iedere Oostenrijker ook gratis een sneltest laten uitvoeren in elke apotheek of bij testcentra die worden opgezet door de lokale autoriteiten.

Preventief testen in scholen: het Zwitserse model

In de vierde golf hebben we gezien dat de scholen een specifiek probleem worden. Het virus verspreidt zich nu vlot via de kinderen die niet

gevaccineerd zijn en die bovendien ook niet of nauwelijks ziek worden. De vaccinatie van kinderen er nu doorduwen gaat dat niet volledig verhelpen.

Na de kerstvakantie riskeren we opnieuw een opstoot te krijgen van broeihaarden in scholen met sluitingen, quarantaines en chaos tot gevolg. We hebben dus een plan nodig om het virus aan de deur te stoppen. Dat bestaat. Meer zelfs. Het werd al met succes uitgetest in ons land.

In proefprojecten met wekelijkse preventieve speekseltests werden effectief vroegtijdig besmettingen vastgesteld zodat tijdig kon ingegrepen worden. Bovendien stelde psycholoog Maarten Vansteenkiste vast dat de regelmatige testen ook goed zijn voor het welbevinden van leerkrachten en omkaderend personeel omdat het hen gerust stelt dat ze niet ongewild hun omgeving kunnen besmetten.

In bepaalde delen van Zwitserland, Oostenrijk en Duitsland bijvoorbeeld worden alle leerlingen en leerkrachten wekelijks getest. Op die manier worden de asymptomatische infecties ontdekt en kan men een klas in quarantaine laten gaan, nog voor een van de kinderen ziek wordt en zo vermijden dat het virus zich begint te verspreiden.

Men gebruikt daarvoor speekseltests. Wekelijks spuwen de kinderen en leerkrachten in een potje of zuigen ze op een stokje om een staaltje af te nemen. Dat is veel minder onaangenaam dan de neuswissers. De stalen worden per klas samengevoegd zodat er zeer grote aantallen tegelijk onderzocht kunnen worden. In het laboratorium worden deze 'gepoolde' stalen aan een PCR-test onderworpen. Als het staal positief is, worden de kinderen apart getest om te weten te komen wie van hen effectief besmet is.

In Zwitserland vergeleek men de kantons die dit systeem toepasten met de kantons die dat niet deden en daaruit bleek dat men zo de besmettingen vlugger vaststelde en de aantallen ervan vlugger daalden als voldoende kinderen meededen. Meestal werden de gevallen ontdekt nog voor er een ander kind in de klas besmet was. Slechts in de 20% andere gevallen was er een uitbraak, die echter in de meeste gevallen snel kon ingedijkt worden.

Ondanks de goede resultaten van de proefprojecten bij ons, werden de preventieve testen in de scholen nog niet op grote schaal uitgerold. "Men zag

het operationeel niet zitten; het zou te duur en te complex zijn. Toegegeven, het is inderdaad een hele investering en je moet al die leerkrachten en ouders meekrijgen”, zei Prof. Goossens onlangs in Humo, “Maar je vermijdt de ellende van de vele kinderen en leerkrachten in quarantaine. Misschien kunnen we dit voor een volgende golf voorbereiden.”

Voor kinderen in de lagere school kan dat ook met speekseltesten zoals ze het in Zwitserland doen. Kinderen spuwen ‘s ochtends voor het tanden poetsen in een potje. De staaltjes worden per klas verzameld en naar het labo gebracht. Als een klas positief test, worden alle kinderen apart getest. De ervaring leert dat dit het virus tegenhoudt aan de schoolpoort van zodra 80% van de kinderen deelneemt.

Voor kinderen van middelbareschoolleeftijd kan wel met zelftests gewerkt worden die goedkoper zijn dan de PCR-tests in het labo. De jongeren steken twee keer per week een wisser in de neus en het resultaat is bekend nog voor ze naar school gaan. De Kortrijkse scholen zouden binnenkort hiermee alvast zelf aan de slag gaan.

Onze eigen berekeningen tonen aan dat zo’n plan ongeveer 330 miljoen euro zou kosten als we de PCR-tests aan kostprijs in rekening brengen. Daarvoor is minder dan een tiende van de bestaande testcapaciteit nodig. Daarmee zouden we zowel de lagere scholen als de middelbare scholen van het hele land gedurende het hele schooljaar preventief kunnen testen.

Met een gelijkaardig plan gaat men in Zwitserland ook naar bedrijven. Dat is zeker ook bij ons een optie. We denken dan in de eerste plaats aan de zorginstellingen waar men best twee keer per week test, maar ook aan alle bedrijven waar telewerken geen optie is. Ook daar is er naast het effect op de volksgezondheid het potentiële positieve effect op het welbevinden van het personeel omdat het hen in staat om bij te dragen aan de gezondheid van hun collega’s. Dat neemt ongetwijfeld veel druk en ongerustheid weg, zoals we dat gezien hebben bij de leerkrachten in de proefprojecten.

1 “This would require making selftests available at low financial thresholds through CPAS, youth centres, students centres etc...;” zegt het GEMS advies van 19 november 2021.

2 De bestaande federale testcapaciteit is 750.000 tests per zes dagen. Voor de gepoolde speekseltesten van de lagere schoolkinderen hebben we een capaciteit van 53.500 PCR-testen per week nodig.